

Ümumi məlumat	Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı	AZLL106 Müasir Azərbaycan dili-1, 3 kredit 6 AKTS	
	Departament	Dillər və ədəbiyyatlar	
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr	
	Tədris semestri	2024/2025-ci tədris ilinin payız semestri	
	Fənni tədris edən müəllim	Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, baş müəllim İlkin Əsgərov	
	İmeyl:	ilkin-esger@mail.ru ilkin.asgarov@khazar.org	
	Mühazirə otağı/Cədvəl		
	Konsultasiya vaxtı	Tələbələrlə razılaşdırılmış vaxtda	
Prerekvizitlər	Yoxdur		
Tədris dili	Azərbaycan dili		
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	Məcburi		
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	Dərsliklər: <ol style="list-style-type: none"> 1.A. Qurbanov. Müasir Azərbaycan ədəbi dili. I cild. Bakı, 2003 2. Ə. Dəmirçizadə. Müasir Azərbaycan ədəbi dili. I hissə. Bakı, 2007. 3. B. Xəlilov. Müasir Azərbaycan dili. Bakı, 2007 4. B. Xəlilov. Müasir Azərbaycan dilinin leksikologiyası. Bakı, 2008. 5. S. Cəfərov. Müasir Azərbaycan dili. Bakı, 2007 6. H. Həsənov. Müasir Azərbaycan dilinin leksikası. Bakı, 1987 Əlavə: <ol style="list-style-type: none"> 1. Azərbaycan dilçiliyi müntəxəbatı. 3 cildə. Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu. Bakı, 2013 2. Müasir Azərbaycan dili. "Elm nəşriyyatı". III hissə. Bakı, 1981 3. Tanrıverdi Ə. Azərbaycan dilinin tarixi qrammatikası. "Elm və təhsil". Bakı, 2010 4. Hümətova R. Linqvistik təhlilin elmi-metodik əsasları. Bakı, 2017 5. H. Həsənov. Azərbaycan dilinin antonimlər lüğəti. Bakı, 1985 6. H. Həsənov. Azərbaycan dilinin sinonimlər lüğəti. Bakı, 1990 7. H. Bayramov. Azərbaycan dili frazeologiyasının əsasları. Bakı, 1978 A.Hacıyev, T.Mehrabova. Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti. Bakı-2015 B.Xəlilov.Müasir Azərbaycan dili. Bakı-2007 http://www.korpus.azercandili.az/Vocabularies/Download/6022/Orfoqrafiya_15.03.2021.pdf https://e-qanun.az/framework/47674 https://nk.gov.az/az/document/5388/ https://kriteri.az/articles/davaml-dil-siyaseti-dovletin-esas-pirioritet-istiqameti-kimi 		
Tədris metodları	Mühazirə		+
	Qrup müzakirəsi		+
	İnteraktiv		+
	Sual-cavab		+
Qiymətləndirmə	Komponentləri	Tarix / son müddət	Faiz%
	Aralıq imtahanı		30
	Fəallıq		5

	Quizlər		10+10
	Final imtahanı		40
	Davamiyyət		5
	Yekun		100
Kursun təsviri	<p>Dil vahidləri dilin ayrı-ayrı yaruslarını, bölmələrini yaradır və beləliklə, dil sistem halında formalaşır. Dil vahidləri dilçiliyin müxtəlif şöbələrinin obyektidir. Müasir Azərbaycan dili-1 fənninin tədrisi zamanı ana dilimiz haqqında ümumi məlumatla bərabər, dilçiliyin əsasən fonetika, orfoqrafiya, orfoepiya, leksikologiya, onomologiya, frazeologiya və derivatologiya bölmələrinin nəzəri material və praktik nümunələr əsasında öyrədilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Belə ki, bu fənn tələbələrdə Azərbaycan dili və nitqin üslubları haqqında ümumi təəssürat yaratmaqla yanaşı, həm də danışıq səslərinin əmələ gəlməsini, bir-birinə münasibətini, keyfiyyət və kəmiyyətini, nitq prosesindəki funksiyasını, səslərin keyfiyyət və kəmiyyətində baş verən dəyişikliklərin səbəbini, fonetik hadisə və qanunları, orfoepik və orfoqrafik normalar və onların prinsipləri, dildəki xüsusi sözlər qrupunu, eləcə də dilinin lüğət tərkibindəki sözlər və frazeoloji vahidlər, onların leksik, semantik və qrammatik mənalrı, həmçinin mənşəyini və quruluşununun linqvistik təhlilinə dair bilik bacarıq və vərdişlər aşılayacaq.</p>		
Kursun məqsədləri	<p>Kursun məqsədi müasir Azərbaycan ədəbi dilinin fonetik və leksik quruluşunu, ədəbi tələffüz və yazı qaydalarını - orfoepiya və orfoqrafiya normalarını, lüğət tərkibini və sözlərin milli mənsubiyyətini, semantik sistemini, o cümlədən onomostik leksikanın təsnifatını və ədəbi dilimizdə gedən derivatoloji prosesləri öyrənməkdən ibarətdir. Bundan başqa yüksək nitq mədəniyyətinə sahib olmaq üçün tələbələrə fənnə dair zəruri bilik, bacarıq və vərdişləri şüurlu olaraq mənimsətmək və Azərbaycan dili fənnini bir elm sahəsi kimi öyrətmək, sevdirmək fənnin məqsədlərindən biri kimi xüsusi aktuallığa malikdir.</p>		
Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri	<p>Kursun sonunda tələbələr:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tələbə Azərbaycan dili fənninin məzmununu dərinləndirir; 2. Tələbə dilin fonetik və leksik vahidlərini, onun əhəmiyyətini, leksik vahidlərdən məqsədyönlü istifadə qaydalarını şüurlu olaraq dərk edir; 3. Fonetika təliminin əhəmiyyətini, məqsəd və vəzifələri haqqında məlumat verməyi bacarır; 4. Fonetik qanun və hadisələrin məzmununu bilir və tətbiq edir; 5. Azərbaycan orfoqrafiyasının prinsiplərini, mahiyyətini; orfoepiyanın əsas qaydalarını (saitlərin, samitlərin, qrammatik formaların, alınma sözlərin) şərh edir, ibtidai siniflərdə tətbiqini əsaslandırır; orfoqrafiya ilə orfoepiyanın əlaqəli tədrisi yollarını izah edir; 6. Sözlərin leksik-semantik mənasına daha dərinləndirən bələd olur, leksikonu zənginləşdirir; 7. Sözlərin mənşəyini və xüsusiyyətlərini şərh edir, alınma sözləri fərqləndirməyi bacarır; 8. Əsl Azərbaycan sözlərinin xüsusiyyətlərini ayırd edə bilir; 9. Onomastik vahidlərin dil xüsusiyyətlərini və üslubi məqamlarını aydınlaşdırır; 10. Cümlədəki bu və ya digər sözlərin poetik funksiyasını müəyyənləşdirir; 11. Sözləri tərkibinə və söz yaradıcılığına görə təhlil etməyi bacarır; 		

Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	<p>Fəallıq: Tələbənin müzakirələrdə iştirakı, dərslə hazırlıq səviyyəsi, dərslə vəsaitləri ilə təminatı, mövzularla əlaqəli verilən tapşırıqların yerinə yetirilməsi bu qiymətləndirməyə daxildir. Keçilən mövzuların xarakterinə uyğun müəyyən tapşırıqlar veriləcək. Yerinə yetirilməyən hər tapşırıqlara görə bir bal kəsiləcək.</p> <p>Quizlər: Semestr ərzində iki dəfə quiz keçiriləcəkdir.</p> <p>Davamiyyət: Semestr ərzində tələbənin dərslə iştirakına görə bal verilir. 2 qayıb 1 balı aparır. Semestr ərzində tələbə 5 akademik dərslə saati buraxdığı zaman davamiyyət üçün nəzərdə tutulmuş balı almayacaqdır.</p> <p>Qeyd: Tələbə dərslə 25% iştirak etməzsə, imtahana buraxılmayacaqdır.</p> <p style="text-align: center;">İmtahan haqqında:</p> <p>Quiz, aralıq və final imtahanlarında həm nəzəri, həm də praktik sual formalarından istifadə edilə bilər.</p>
---	--

Cədvəl

	Tarix	Fənnin mövzuları	Dərslə/Tapşırıqlar
1		Dil haqqında anlayış, Azərbaycan dilinin türk dilləri arasında yeri. Ədəbi dil və danışiq dili . Davamlı dil siyasəti Dövlətin əsas prioritet istiqaməti kimi.	https://kriteri.az/articles/davaml-dil-siyaseti-dovletin-esas-prioritet-istiqameti-kimi 1.A.Qurbanov. Müasir Az. ədəbi dili. I c. s. 8-22 2.Ə. Dəmirçizadə. Müasir Az. dili.I hissə. s. 5-7. 3. B. Xəlilov. Müasir Az. dili. B., 2007. s. 3-15
2		Ədəbi dilin üslubları. Azərbaycan dilinin dialekt və şivələri haqqında ümumi məlumat	1.”.....”. s. 23-46
3		Azərbaycan dilinin fonetikasi. Nitq səsləri və onların əmələ gəlməsində danışiq üzvlərinin rolu. Səsin formalaşma mənbələri və əlamətləri.	1. “.....”. 47-52 2. “.....”.s. 8-13 3.....” .s. 53-70 1.”.....” s. 13-34 2. “.....”.s. 39-63
4		Müasir Azərbaycan dilinin səs (fonem) sistemi və onun	1. “.....”. s. 70-77

		bölgüsü. Sait və samit səslərin təsnifatı	2. “.....” s. 34-51 3. ”.....”s. 66-87 1.”.....”s. 77-86 2. “.....”s. 54-77 3.”.....”s. 89-94
5		Azərbaycan dilindəki fonetik hadisə və qanunlar. Heca, vurğu və intonasiya. Mətn üzrə iş	1. “.....”..s. 87-99. 2.”.....”s. 99-122 3.”.....”s. 132-158 1.”.....”s. 100-109 2. “.....”s. 123-137 3.”.....”s. 159-197
6		Müasir Azərbaycan dilinin orfoepiyası. Orfoepiya təliminin əhəmiyyəti, məqsəd və vəzifələri. Kurikulumda (proqramda) orfoepiya təlimi məsələləri	1.”.....”s. 110-126 2.”.....”s. 140-207 3.”.....”s. 271-299
7		Orfoepik qaydalar, onların tətbiqi prinsipləri. Orfoepiya təlimində istifadə olunan ənənəvi və fəal təlim üsulları.Mətn üzrə iş	1.”.....”s. 110-126 2.”.....”s. 140-207 3.”.....”s. 271-299
8		Yazı. Əlifba. Qrafika . Orfoqrafiya təliminin məqsəd və vəzifələri. Orfoqrafiya təliminin tarixi. Aralıq imtahanı	1.”.....”s. 127-157 2.”.....” s. 212-220 3.”.....”s. 211-231 1.”.....”s. 166-192 2.”.....”s. 220-250
9		Müasir Azərbaycan dilinin orfoqrafiya qaydaları Azərbaycan dili orfoqrafiyasının tərtibi və təlimi prinsipləri.Mətn üzrə iş	1.”.....”s. 127-157 2.”.....” s. 212-220
10		Leksikologiya. Azərbaycan ədəbi dilinin lüğət tərkibi. Sözüün xüsusiyyətləri. Mənşə cəhətdən müasir Azərbaycan ədəbi dilinin leksik tərkibi	1.”.....”s. 193-210 2. S. Cəfərov. Müasir Az.dili. B., 2007. s. 63-65 3.”.....” s. 15-26 1.”.....” s. 210-233 2. S. Cəfərov. Müasir Az.dili. B., 2007. s. 44-

			66 3.”.....”. s. 27-72
11		Müasir Azərbaycan dilində işlənən söz qrupları: ümumişlək, və ümumişlək olmayan sözlər	1.”.....”.s. 233-250 2. S. Cəfərov. Müasir Az.dili. B., 2007. s. 63-78 3.”.....”. s. 73-138
12		Azərbaycan dilinin onomalogiyası. Onomastika anlayışı. Onomastik leksikanın təsnifi.	1.”.....”.s. 272-284 3.”.....”. s.210-256
13		Semasiologiya. Azərbaycan ədəbi dilinin semantik sistemi. Sözlün mənası. Sözlərin mənacə qrupları. Mətn üzrə iş	1.”.....”s. 304-319 2. S. Cəfərov. Müasir Az.dili. B. , 2007. s. 11-27 3.”.....”.s. 140-163;187-201
14		Azərbaycan ədəbi dilinin frazeologiyası. Frazeoloji vahidlərin tipləri	1.”.....”s. 356-386 2. S. Cəfərov. Müasir Az.dili. B., 2007s.88-104 3.”.....”.s.260-290
15		Derivatologiya. Azərbaycan dilində sözyaratma anlayışı və yolları	1.”.....”.s. 426-438 2. S. Cəfərov. Müasir Az.dili. B. , 2007s. 121-187 3. “.....”. s. 394-431
		Final	.